

Tvätten fladdrar i vinden
likt »Halloween-spöken«.
Ett gammaldags men
miljövänligt sätt att torka.

Tvätt på gammalt sätt

Gillar du att tvätta kläder? Lätt som en plätt att vrida vredet till 60 grader och trycka på »on«? För bara någon generation sedan fanns inte tvättmaskinen. Hur gjorde man då? Det får du svar på vid ett besök hos Hagalunds Tvätterimuseum. En hel vetenskap. **TEXT O. FOTO: Hans Brandt**

Se hemsidan för aktuella öppettider och övrig info www.tvatterimuseet.se

För gruppvisningar kontakta föreståndaren Olle Magnusson, 08-774 22 27, 070-320 68 92.

ADRESS: Hagalunds Tvätterimuseum, Masmovägen 20-22, Vårby. Entré 20 kr.

KOMMUNIKATIONER: T-banan eller buss 172/740/865 till Masmo. Gå söderut under väg 259 till Masmovägen som går längs vattnet. Gå söderut ca 300 m till Hagalunds Tvätterimuseum, Masmovägen 20-22.

Strax söder om Stockholm, i Vårby ligger ett verkligt intressant museum som lämpar sig för alla åldrar – Hagalunds Tvätterimuseum. Det startades av konstnären Olle Magnusson och drivs nu av Vårby-Fittja Hembygdsförening. Museet beskriver mycket påtagligt hur man tidigare tvättade året runt.

I ett par röda små stugor med vita knutar och mycket pittoreskt belägna vid Albysjön tvättar man precis som man gjorde förr. Ursprungligen startades tvätteriet i början av 1900-talet av familjen Johansson. Man tvättade egen tvätt och fick extra, blygsamma inkomster genom att tvätta så kallad »stadstvätt«, det vill säga stockholmarnas smutstvätt.

Hur det gick till vid de olika årstiderna visas vid »is-, vår-, kvälls- och höstbyket«. Med »isbyken« förklaras hur man tvättade på vintern. Tvätten lades i stora kärl utomhus med veduppvärmt varmvatten. Vattnet blandades ut med lut, gjord av aska helst från björkved, samt såpa. Tvätten fick ligga så länge att smutsen löste upp sig och under tiden rörde man om i vattenkitteln. Kanske en tidig variant av våra dagars tvättmaskin? När detta var klart sköljdes och klappades tvätten i en vak upphuggen i isen. Sedan var det dags att torka den på klädsträcken utomhus eller i den dragiga torkladan. På vintern frös då tvätten till is. Vid de övriga årstiderna bykades det på andra men liknande sätt.

Hundratals strykjärn

I de röda små husen hittar man också ett omfattande »tvätterimuseum«. Här finns många av föregångarna till vår tids moderna tvättmaskiner som på den tiden fick vevas manuellt. Här visas också de flesta av dåtidens förekommande tvättmedel och såpor. Det är med en viss igenkänningskänsla som blicken förflyttas sakta mellan hyllorna. Strykjärnen värmdes på vedspisen och finns i minst

Byken sköljs i en uppsågad isvak, precis som förr. Inget sköljmedel behövs. Tvätten får naturliga dofter. Fräscht.

Bykdagar 2018:

ISBYK 25/2, öppet 12–14. Visning 12.15
VÅRBYK 22/4, öppet 12–14. Visning 12.15
KVÄLLSBYK, 17/5, 18.00
BYK I LÖVSPRICKNINGEN 20/5, öppet 12–14. Visning 12.15

100 varianter, för att inte tala om alla typer av klädnypor och manglar. Har man tur kan också få följa en knypplerskas arbete.

Efter tvätt- och bykupplevelserna rekommenderas en fika på det så tidstyp-

piska kaféet med hembakat bröd. Ett besök hit uppskattas säkert av hela familjen och det finns många möjligheter att få en »aha-känsla« eller »oj-känsla«. Det var så det gick till före tvättmaskinernas tid. 🐦

»Det är med en viss igenkänningskänsla som blicken förflyttas sakta mellan hyllorna.«